

ET DANMARK DER STÅR SAMMEN. Regeringsgrundlag oktober 2011

En anmeldelse. Viggo Jonassen - www.viggojonassen.dk (citerer i kursiv, Afsnit med fedt)

Så fik vi den nye regerings regeringsgrundlag.

Udgangspunktet for regeringen er VK-regeringens økonomiske politik i bredeste forstand, herunder genopretningsaftalen og forårets aftaler herunder tilbagetrækningsreformen. (s. 9)

Med andre ord: en ny regering – men ikke en ny økonomisk politik. Fornyelsen skal altså søges på andre politikområder.

Er der ikke nuanceforskelle i forhold til VKOB's økonomiske politik? Joh ...

Et nuanceforskelt indicerende tema i de 76 sider er *kickstart af økonomien* – et forsøg på at genkalde mindet om Lykketoft-kickstarten fra 1993. Men - i dag leder man forgæves efter formuleringen ”kamp mod arbejdsløshed”. Til brug for *kickstarten* nævner regeringen tre midler: 1) fremrykning af offentlige investeringer (men ikke større investeringer) for 10 mia. til 2012, 2) grøn tilskudsordning til energirenovering af boliger i 2012 og 2013 (beløb ikke angivet)(begge på s. 8), og 3) udbetaling af efterlønsbidrag på 17 mia. i 2012 i forbindelse med gennemførelse af Løkke-Vestager projektet om barbering af efterlønsordningen (s. 12). De og kun de tre midler omtales til forøgelse af efterspørgslen efter arbejdskraft.

Midlerne til *kickstart* er altså få, tre i alt, og kun det ene – fremrykning af offentlige investeringer – er nogenlunde mål-sikkert. Sammenholdt med Lykketoft-kickstarten fra 1993 er dette en fattig værktøjskasse. Energirenoveringstilskuddet skal i øvrigt afløse den nugældende ”Boligjobplan” (arbejdsløns-fradragsordning) – hvilket netto let kan mindske beskæftigelsen på grund af besvær.

Kan der i grundlaget i øvrigt findes tiltag, som vil afhjælpe arbejdsløsheden? Det er stort set kun i afsnittet om **Grøn omstilling**, man finder tiltag med en vis beskæftigelsesvirkning – og det er på sigt og under forudsætning af, at private forbrugere vil optræde mere miljørigtigt – og at de vil gøre det i betydeligt omfang, så det virkelig påvirker produktionens størrelse og sammensætning og placering i Danmark. Det gælder jo for **Grøn omstilling** som for øvrige afsnit, at det bærende stikord er overordnet: stram udgiftsstyring. De relevante fremrykkede offentlige investeringer er jo netop fremrykkede – de er ikke større.

Om den økonomiske politik er der udover *kickstarten* to centrale temaer: *stram udgiftsstyring* og *bedre lønkonkurrenceevne*, altså: lavere lønstigninger.

I afsnittet om styring af den offentlige sektor fremhæves vigtigheden af stram central styring. Der nævnes ikke noget om afskaffelse af Løkke-regeringens økonomiske kvælertag på kommunerne. Der nævnes ikke noget om at tilbagerulle fyringer af lærere, sygeplejersker, sosu-assistenter, kommunale gartnere.

For en gammel økonom er en kendt lære: en vis optimisme hos forbrugerne er en forudsætning for anskaffelse af især mellemlange og lange forbrugsgoder – hvilket jo er dem, der for alvor kan give indenlandsk beskæftigelse. Og kommunale og regionale og statslige fyringsrunder som dem, der i september-oktober 2011 er indeholdt i kommuners og regioners budgetvedtagelser, er velegnede til at mindske optimisme, købelyst og beskæftigelse.

Den økonomiske politik er alt, alt for meget Løkke – alt for lidt Lykketoft.

Om bankerne og deres rolle i den aktuelle krise nævnes intet – kun en tanke (under forbrugerpolitik) om bedre rådgivning til bankkunder.

Et fjerde, gentaget tema er *forøgelse af arbejdskraftudbud*, som kan stå til rådighed engang efter krisen – og jo da også mens krisen er der, men det skriver partierne ikke. Det synes som om regeringspartierne er enige (med den afgående regering) om den monetaristiske teori: at øget arbejdskraftudbud skaber sin egen beskæftigelse og dermed lavere statslige udgifter og større statslige indtægter. Det synes som om regeringsgrundlaget bygger på en formodning om en sådan

budgetforbedring som følge af mer-udbud. Findes der ikke en kritisk økonomi i S eller SF?

Et femte tema af relevans for økonomien er, at *ligheden skal øges*. MEN: de skattepolitiske tiltag, som annonceres: lettelse af skat på arbejde, afskaffelse af multimedieskat, opgivelse af millionærskat, gennemførelse af topskattelettelse, beskatning af det usunde – peger alle i retning af øget ulighed. Det samme gør opretholdelse af satspuljeordningen.

I socialpolitikken er de tre partier enige om at afskaffe den ekstreme fattigdom i form af starthjælp, kontanthjælpsloft og 450 timers regel, hvilket vil mindske den ekstreme del af uligheden. Det vil lette tilværelsen for et begrænset antal mennesker. Men det gøres først, når beslutning (engang) er truffet om finansiering. Ellers er afsnittet mest varm luft. Det nævnes, at færre skal udstødes af arbejdsmarkedet (men intet om hvordan) i det øjemed at mindske udgifterne til førtidspension (s. 48).

En generel karakteristik af regeringsgrundlaget er:

For så vidt som der kan siges at være et teoretisk fundament, er det: monetaristisk tankegang i den økonomiske politik og på arbejdsmarkeds- og beskæftigelsesområdet. Eftersom udbudsøkonomien næppe vil give den forventede mer-beskæftigelse og merprovenu, er der stor risiko for, at regeringen vil gå fra underskud til underskud og i konsekvens heraf tage flere kvælergreb på kommuner og regioner. Et håb om, at energisektoren kan generere tilstrækkelig mer-beskæftigelse, finansieret af højere takster, er et meget dristigt håb. Og et håb om, at Landsbyggefonden kan løfte en så stor mer-opgave, at det opvejer stilstanden i den private byggesektor, er også nok et meget dristigt håb. En *bolig-energi-renoveringsordning* kan tænkes at give en del mer-beskæftigelse – idéen er jo afprøvet i form af Anker Jørgensen regeringens boligforbedringstilskud i 1970'erne. Men – dels forudsætter mere omfattende renoveringsbeslutninger, at boligejerne har tiltro til deres økonomiske nær og mellemlange fremtid, dels vil en projektdokumentationsordning let kunne skubbe effekten af ordningen et halvt til et helt års tid.

Regeringsgrundlaget er temmelig rensset for overvejelser om afledte virkninger af foranstaltningerne – f.eks. førtidspensionering ved efterlønsbeskæring, f.eks. ledighedsvirkning af øget arbejdsudbud.

Regeringsgrundlaget opretholder larmende tavshed om bindinger på handlemuligheder som følge af tidligere politiske forlig. Og det byder på et meget stort antal udredninger forud for beslutning om mangt og meget.

Danmark har fået en NY regering. Fattigdomsydelsernes afskaffelse vil nok blive det første testpunkt: har vi fået en ANDERLEDES regering?

(gennemgang af de enkelte afsnit, se www.viggojonasen.dk politik – andet)

Om de enkelte afsnit:

Et Danmark, der står sammen (s 5-6) Her roses landet og folket. Nederst på side 5 kritiseres det hidtidige folketingsflertal for *manglende rettidig omhu* i forhold til krisen. Og så lover man afskaffelse af fattigdom – nåh nej *begrænse uligheden*, at værne om borgernes rettigheder, og omstille Danmark til en grøn økonomi – og kickstarte økonomien.

Et Danmark i udvikling (s 7-15) ”En økonomi i balance .. ansvarlig økonomisk politik”. *Udgangspunktet for regeringen er VK-regeringens økonomiske politik i bredeste forstand, herunder genopretningsaftalen og forårets aftaler herunder tilbagetrækningsreformen.*

I dette ganske lange afsnit med mange ”underafsnit” er mangt og meget dynget sammen, tilsyneladende uden større overvejelser om sammenhænge. Det nævnes i forbifarten at *tilbagetrækningsreformen gennemføres* (beskæring af efterløn, hævnning af pensionsalder) – men der er ingen diskussion om eventuelle afledte merudgifter. Det nævnes, at man regner med at spare offentlige udgifter ved en kontanthjælps-, aktiverings-, fleksjob- og pensionsreform. Om det skal være ved at sænke satser eller give flere afslag, samtidig med at en del må undvære efterløn,

diskuteres ikke – heller ikke i senere afsnit.

”En troværdig og ansvarlig økonomisk politik” opregnes ni *ambitiøse mål*, hvoraf 4 handler om balance på statsbudgettet, de to om øget effektivitet og lavere lønomkostninger, og så ét om investeringer i forskning og uddannelse - men ikke noget om penge dertil. Det fremhæves, at *arbejdsudbuddet skal øges strukturelt med 135.000 personer frem til 2020, så der er grundlag for vækst og økonomisk råderum til nye initiativer*. Det nævnes ikke her – og heller ikke andetsteds i teksten - med hvilke midler de tre partier vil sørge for, at de ekstra 135.000 skal komme i job – hvilket jo er en forudsætning for, at der skabes økonomisk råderum. At antallet af 25-64 årige iflg. Befolkningsprognose 2008 vil falde med 80.000, ses ikke at indgå i overvejslen. Der loves *Reformer af aktivering, kontanthjælp, fleksjob, førtidspension, international rekruttering, uddannelse, forebyggelse, integration mv. (samlet 28.000 i mer-udbud og en forbedring af de offentlige finanser med 7 mia kr.)* Jamen – fleksjobberne er jo i job, de aktiverede og kontanthjælpsmodtagerne står jo til rådighed, fraset en nogle kontanthjælpsmodtagere, som end ikke Klaus Hjorth tror på, at arbejdsgiverne vil købe. Og førtidspensionisterne har jo fået brev på, at de ikke kan klare et job! Her synes at mangle omtanke og konsistens. Men også her synes den monetaristiske tro: øget arbejdsudbud er lig med øget beskæftigelse – at ligge til grund.

I samme afsnit loves *En fuldt finansieret skattereform, der markant reducerer skatten på arbejde .. så arbejdsudbuddet øges med 7000 personer .. og de offentlige finanser dermed varigt styrkes med 3 mia. gennem øget beskæftigelse*. Igen: monetarismen. Her lover de 3 partier, at boligskat og rentefradragsret ikke vil indgå i reformen. Til gengæld giver de ingen ord om, hvilke skatter der skal øges i den reform.

Ved siden af den ”neutrale” skattereform vil de 3 øge statens indtægter ved at indkræve 5 mia. i mer-skatter (det usunde, og afskaffelse af fradragsret for private sundhedsforsikringer og visse pensionsindbetalinger), og afskaffe erhvervsstøtteordninger. Men derudover er begrænsning af offentlige udgifter det hovedsagelige værktøj.

Mest foruroligende er udsagnet (s.10) af velfærdsforbedringer skal finansieres via provenuet af reform af *aktivering, kontanthjælp, fleksjob, førtidspension, international rekruttering, uddannelse, forebyggelse, integration mv.* Hvis det skal forstås sådan, at afskaffelse af fattigdomsydelserne: starthjælp, kontanthjælpsloft og timereglerne – skal afvente bemeldte ”socialreform”, må man antage at råbet om LØFTEBRUD når nye højder – også blandt i hvert fald de to af partiernes medlemmer.

Håndfast udgiftspolitik (s. 11): de tre partier vil gennemføre en *budgetlov*, som indfører udgiftslofter for stat, kommuner og regioner. Det må vel forstås som et sidste farvel til de få rester af kommunalt selvstyre på det økonomiske område. De tre partier stemte ellers – sammen med Enhedslisten – imod COV-regeringens love om økonomiske strafsanktioner over for kommunerne, så man kunne vel antage, at de 4 partiers flertal nu ville afskaffe de love, de stemte imod.

Stabilitetsorienteret finanspolitik og kickstart i 2012 (s 11): her loves offentlige anlægsudgifter fremrykket til 2012 (men vel tilsvarende lavere i 2013 og 2014), flere renoveringer af almenboliger i 2012 (mon ikke det er for lejernes regning?), styrket indsats for praktikpladser (hvorfor det nu er finanspolitik?), og endelig et *Grønt tilskud til energirenovering af private boliger i 2012 og 2013*. Hvis det grønne tilskud motiverer en del boligejere til renovering, som de ikke i øvrigt ville gennemføre, kan det få beskæftigelsesvirkning og dermed styrke statsfinanserne. Omfanget er ikke omtalt.

Stærk konkurrenceevne og varig jobskabelse. Her slås det fast, at Danmark ikke skal konkurrere på lav løn. Derefter slås det fast, at lønstigningerne har været for høje. Så man vil nedsætte en *produktivitetskommission* til at finde ud af, at lønniveauet skal ”tilnærmes” omgivelserne. Og så skal vi have *konkurrencedygtige rammebetingelser og grøn omstilling*, hvori er en del kønne tanker om samarbejde og udvikling og dygtiggørelse – også i velfærdsteknologier.

Monstro japanerne ikke er lige så langt fremme med velfærdsteknologien?

Alle de efterstående afsnit har ”udgiftsneutralitet” som eksplicit eller implicit overskrift.

Uddannelse, forskning og kompetencer (s. 16-26) starter med daginstitutionerne og gennemgår hele uddannelsessystemet. Vuggestuer, børnehaver, folkeskoler, ungdomsuddannelser, erhvervs uddannelser, højere uddannelser skal godt nok blive gode, skal de. Kvaliteten skal højnes, skal den. Ordene er store - pengene uomtalt, helt uomtalt. Heller ikke her nævnes de aktuelle kommunale og statslige økonomi-nedskæringer på vuggestuer, børnehaver, folkeskoler, ungdomsuddannelser, erhvervs uddannelser, højere uddannelser. Afsnittet glider over i noget om innovation og forskning og målrettet erhvervspolitik og innovative danske virksomheder og bedre betingelser for udenlandske virksomheder i Danmark. Nå-ja – og så tænker de tre på yderområderne og på, at *landbrugets økonomi stabiliseres* – hvilket vistnok må forstås sådan, at landbruget ikke skal rammes af beskæring af erhvervsstøtteordningerne! Afsnittet om uddannelse, forskning og kompetencer slutter med at love afbureaukratisering af den Hjorth-ske arbejdsmarkedspolitik og gennemførelse af, at udenlandske arbejdere i Danmark arbejder på danske vilkår. Det lyder netop: lovende.

Grøn omstilling (s. 27-34) har mange gode målformuleringer og få virkemidler. Det er da også det ene af de to politikområder, der er blevet modtaget som mest profil-skabende. Vigtigheden af dansk international indsats omtales. Overordnet vil de tre partier *udvikle Danmark til et grønt demonstrationsland*. Blandt virkemidlerne er *omlægning af skatter og afgifter*, opstilling af mål, en *klimalov* hvori målene indskrives, *en ny transportpolitik med klare(!) målsætninger*, offentligt/privat samarbejde, og forsk. andre virkemidler. Der opstilles en del mål-år for energiforsyningen, bl.a. skal hele energiforsyningen dækkes af vedvarende energi i 2050 (der står dog ikke: indenlandsk produceret vedvarende energi). Måske vil et ikke omtalt virkemiddel, en finansieringskilde være: højere el-priser, som vil kunne finansiere forsyningsselskabers indsats for energieffektivisering. Men som sagt: det er uomtalt. Det er svært i afsnittet at finde virkemidler, som på kort eller mellemlangt sigt vil medføre efterspørgsel efter arbejdskraft. Ikke mindst på grund af den ikke i afsnittet omtalte stramme offentlige udgiftspolitik. Der er løfter om udarbejdelse af en del planer Industrilandbruget (læs: svineproduktionen) skal *reguleres som anden industri*. De tre vil skærpe kontrollen med brug af sprøjtegifte. Og de tre vil iværksætte en del udredninger.

En aktiv og ansvarlig udenrigspolitik.(s 35-42) Hvilken overraskelse. Mon nogen ville skrive ”En passiv og uansvarlig udenrigspolitik”? *Vi skal fremme en mere fredelig og retfærdig verden i overensstemmelse med vore holdninger og værdier. Og vi skal fremme vore nationale interesser. Danmarks udenrigspolitik skal bidrage til en markant international indsats for grøn vækst og bæredygtig udvikling. Danmark skal fortsat tage ansvar og være en stærk og pålidelig partner i det internationale samarbejde. Det gælder i hele spektret fra udviklingsbistand til militære missioner. Men vi skal gøre det ansvarligt og ambitiøst. Derfor er der også behov for en politik, der bidrager til at styrke Europas rolle i verden og Danmarks rolle i Europa. Under det danske EUformandskab vil vi yde vores bidrag til et styrket EU, der løser de problemer, som optager borgerne i hverdagen.* Så har man ikke sagt noget, der lægger kant til nogen.

Antydning af kant i forhold til COV-regeringen er der dog i afsnittet om fattigdomsorientering af udviklingspolitikken. Men der er også et forslag om en *budgetramme til stabiliseringsindsats og udviklingsbistand, der ikke nødvendigvis er fattigdomsorienteret, herunder en pulje til ny sikkerhedspolitik*. Det fremgår ikke, om danske soldaters skolebyggeri i Afghanistan skal konteres under denne pulje. Man vil *opjustere udviklingsbistanden så den over en årrække kommer tilbage på 1% af BNP*.

Der er en del om mere magt til Bruxelles: retsforbehold og militærforbehold skal til folkeafstemning.

Det slås fast, at krigsvæsenet skal beskæres økonomisk. Om ovennævnte *budgetramme* er en kattelerm i forhold til den beskæring, får vi at se.

Det slås også fast (s. 39), at Dansk krigsdeltagelse *for at beskytte civilbefolkningen* (f.eks. ved at hjælpe den ene part i en borgerkrig med at vinde, som i Libyen VJ) *som hovedregel skal ske med mandat fra FN's sikkerhedsråd.*

Det er et regeringsprincip, at man kun vil gå i krig med 2/3 flertal i Folketinget.

Regeringen vil lade en kommission undersøge, om "vi" blev løjet ind i Irakkrigen og om "vi" overholder menneskerettighedskonventioner i Afghanistan. Til gengæld vil den ikke undersøge CIA-flyvningerne med torturofre, selvom partierne tidligere ville gøre det.

Lidt større principiel interesse bør der være knyttet til en "undersøgelse af værnepligtens fremtid" (s.40). Baggrunden er muligvis en erkendelse af, at begrebet "værne" er blevet indholdstomt, når krigsvæsenets formål skal være at kunne tage ud at slås hvor som helst i verden, når vore allierede ønsker det. Hvorfor soldatens rolle ikke er fædrelandets værn men blot militær indsats hvor som helst – og det er mere en professionsopgave end en statsborgeropgave. Og dette programpunkt står da også i afsnittet om "international fred og sikkerhed"

I afsnittet om "Norden og Arktis" lægger op til *udbygget Nordisk samarbejde* om bl.a. indsats i forhold til Nordafrika, Mellemøsten, Palæstina. Det står nogenlunde uklart, hvordan dette udbyggede samarbejde skal spille sammen med "vor egen" indsats i EU.

Sundhed og forebyggelse (s. 43-46) her er noget om ulighed i sundhed, som bl.a. skal mindskes ved afskaffelse af skattefradrag for private sundhedsforsikringer. Her loves afgiftsforhøjelser på *cigaretter, øl, vin, sukker, fedt og anden usund mad* – men der står ikke noget om, at de fattige derved bliver endnu fattigere. Her loves diverse opprioriteringer (penge er ikke noget, man taler om). Her loves en del planer og udredninger. Her skrives om lånefinansierede investeringer i sygehusvæsenet, som via effektivisering skal tilbagebetales (åbenbart gennem personalebesparelser) over ti år.

Nye mål for socialpolitikken (s. 47-50) Her lover de tre partier *at begrænse uligheden. ... mindske fattigdommen og sikre reelt lige muligheder.* Det skal bl.a. ske ved at afskaffe kontanthjælpsloft, 300/450 timers regel (som R og S var med til at indføre) og starthjælp. Forbeholdet: sådan lovændring vil ske (engang), *når der er truffet beslutning om finansiering.* Der nævnes ikke noget om satspuljeordningen, som år for år uddyber afstanden mellem lønniveau og overførselsindkomster, og dermed øger uligheden.

Børn og ældre og udsatte og prostituerede og frivillige skal have bedre vilkår. Her nævnes ikke noget om kommunernes igangværende forringelser af deres vilkår som følge af økonomiske nedskæringer (udgiftspolitik).

På området loves en del udredningsarbejde – dermed sikres en vis langsomhed i opgøret med VKO regeringens politik. Hvis afskaffelse af fattigdomsydelserne: starthjælp, kontanthjælpsloft og timereglerne – skal afvente, at førtidspensionisterne mindskes i tal, vil råbet om LØFTEBRUD nå nye højder, også blandt i hvert fald de to af partiernes medlemmer.

Ny balance i integrations- og udlændingepolitikken (s. 51-57) – nemlig *balance mellem rettigheder og pligter.* Grundpillerne i udlændinge-udelukkelsespolitikken opretholdes (24 års regel, tilknytningsregel, svær og tidsbegrænset adgang til humanitær opholdstilladelse). Det er det andet af de to politikområder, der er blevet modtaget som profil-skabende, fordi enkelte regler lempes, bl.a. om økonomisk garantistillelse og om prøver, og om varighed af ustøttet ophold som statsborgerskabsforudsætning. Flygtninge skal i mindre grad spærres inde i asylcentre. Ikke sådan at man nu vil lade torturinvaliderede flygtningen få statsborgerskab. Der er vel grænser for blødsødenheden! Og så skal der gøres en særlig indsats over for muslimsk ekstremisme – så kort tid efter Utøya.

(Straffe-) **Retspolitik** (s. 57-62) Mest konkret er forhøjelse af kriminel lavalder til 15, samt

revision (ikke ophævelse) af knivloven. Ellers er der dømt udredning og udvalg om forskning og om lange varetægtsfængslinger og om samarbejde mellem kriminalforsorg & kommuner og om terrorbekæmpelse og om grundlovsrevision. Der er ikke noget opgør med ”terrorpakken”s overgrebsbestemmelser. Der er heller ikke lagt op til opgør med det samlede omfang af indespærring.

Ny styring af den offentlige sektor (s 63-64) handler om andre måder at opretholde det statslige kvælergreb om kommunernes økonomi. Ikke noget om øget kommunalt selvstyre i den gamle betydning: selvbestemmelse om skatte- og serviceniveau. Det burde ellers ikke være så svært – alle tre partier plus Enhedslisten stemte jo imod lovene om økonomisk straf mod uefterrettelige kommuner i årene 2008-2011. Så – man kunne jo blot ophæve dem. Men nej – Vestager & Thorning & Søvndal vil beholde Hjortens kvælergreb og retten til at stramme rebet. Der loves udredninger om effektivitet, kvalitet, afbureaukratisering og digitalisering og .. og .. For en erfaren kommunalpolitiker ligner det oplæg til endnu flere omstruktureringer og omstruktureringer og ...

Ligestilling og mangfoldighed gør Danmark stærkt (s. 65-66) Konkrete er kun barselsligestilling og frivilligt enlige mødres lige ret til børnetilskud. Man vil oprette en national antidiskriminationsenhed. Ellers er det (nok et) udvalgs-nedsættelsens afsnit.

Den nye regering er tilhænger af **Gode boliger og bedre byer** (s. 67-68). Der skal være mange typer boliger at vælge imellem, og ikke mindst skal der være *tilstrækkeligt med gode lejeboliger til en fornuftig husleje i alle dele af landet. Regeringen vil sikre, at alle kommuner bidrager til at løse den boligsociale opgave* (s. 67). Lejerne i de eksisterende boliger får lov at finansiere en del af indsatsen via Landsbyggefonden. Mest konkret er, at ”boligjob” fradragsfidusen pr. 1.1.2012 afskaffes og erstattes af en *grøn tilskudspulje til energirenovering af boliger .. baseret på objektive kriterier .. og nem at administrere* (hvoraf man vel kan udlede, at de tre forventer, at ordningen bliver mere besværlig end ”boligjob”-ordningen med fradrag for lønudgifter op til 15.000). Der er en del hensigtserklæringer, ikke mindst om byomdannelse, som regeringen vil gå i gang med at tale med kommuner og beboere om - uden vedføjet finansiering

Kulturpolitik: kultur, kunst, idræt (s 69-71). *Regeringen vil føre en kulturpolitik, som har særligt fokus på at fremme internationalisering, økonomisk vækst og demokrati (!)* Regeringen vil i det øjemed *et bredt samarbejde med kommuner, regioner, institutioner og foreninger i bredeste forstand – samt kunstnere og kulturinstitutioner.* Og så er der *Samarbejde om kulturen og Kultur til alle – også til børn og unge.* Resten af afsnittet er ca. lige så konkret.

Højere forbrugerbeskyttelse (s. 72-73) Styrkelse af forbrugerombudsmandens mulighed for at kræve gældende lovgivning overholdt – smukt. .. *skærpe fokus på anvendelsen af farlige stoffer og kemikalier i legetøj og forbrugerprodukter* En del pæne mål og meget lidt konkret.

En styringsreform af folkekirken (s 74) Et udvalg nedsættes.

Et ligeværdigt og stærkt rigsfællesskab (s 75) konkret planlægges retskredsreform i Grønland ...

God regeringsførelse (s 76) Det modsatte ville have været mere overraskende. Blandt andet lover man *at bestræbe sig på at besvare spørgsmål fra Folketingets fyldestgørende og inden for tidsfristen.* Også de øvrige konkrete punkter lover overholdelse af gældende regler og fortsættelse af hidtidig praksis – eneste nye er løfte om kun at gå i krig med 2/3 af folketingets medlemmer bag krigs-start. Og så skrives det her, at man vil *nedsætte en undersøgelseskommission til at belyse baggrunden for den danske beslutning om deltagelsen i krigen i Irak og mulige problemer med Danmarks overholdelse af internationale konventioner i forbindelse med krigsførelsen i Irak og Afghanistan.*